

տի լինէր նոյն թագաւորին ծննդէնէն դէթ տարի մը կանուխ, եւ ուրիշի համար: Այդ պարագային՝ այդպիսի շքեղ գրչագիր մ'իւր գրութեան յիշատակարանն ունենալու էր, ինչ որ չկայ՝ նոյն պսակաւոր ամուսնաց գրածներէն զատ. եւ որոց գլխաւորը, յետոյ քերուած, ինչպէս ըսինք, կը գրաւէ Մարկոսի վերջին թերթին ամբողջ երկրորդ էջը, որ չէր կարող գրչէն ճերմակ թողուած լինել, որպէս զի աւելի քան յետոյ տարի վերջ Գագիկ ու Մլքէ (թագաւորեալք 914ին) գային մրէին: Այլ այդ իսկ էր գրութեան եւ միանգամայն նուիրման յիշատակարանը, եւ երկու գործողութիւնքն ալ կատարուեր էին իրենց օրով. ուրեմն եւ 862էն կէս դար յետոյ:

Եզրակացնելով, Մլքէի աւետարանին գրութեան տարի ընդունելու ենք 902ը: Իսկ ք եւ Ե տառերուն ներքեւ եօթնեկի օրեր տեսնելու չենք, այլ ժամեր: Զի նախ՝ հին գրչաց քով անսովոր է օրերուն անուանքը նշանակել այբուբենի գրերով, ո-

րոնք իբրեւ թուանշան կը գործածուին ընդհանրապէս. եւ երկրորդ՝ ուրիշ շատ գրիչներ եւս սովորութիւն ունէին յիշելու ժամերը, եւ անոնց կարգին Մաշտոցի նոյն աշակերտն ալ, որ իւր գրութեան աւարտը կը դնէ «ի վեցերորդ ժամու»: Շատ յարմար է՝ որ Մլքէի գրիչն եւս սկսած լինի օրուան երկրորդ ժամուն կամ սկիզբը, ինչ որ բնականն է, եւ աւարտած հինգերորդին: Եւ որովհետեւ նշանակուած ամսաթուերուն նպատակն էր գլրջութեան տեւողութիւնը ցուցնել, ամսոց օրերուն քով եօթնեկի օրերուն յաւելուածն անօրուտ կրկնութիւն մը պիտի լինէր արդէն, ուր ժամերուն յիշատակութիւնն համեմատ էր նպատակին: Եւ այսպէս կը յանգինք այն մեկնութեան՝ զոր ես վաղուց տուած էի այդ յիշատակարանին. «թերթից քանակը, տարեթիւր, եւ հաւանօրէն սկզբնաւորութեան եւ աւարտման ամիսները, օրերն ու ժամերը» (Երգմունք, 249):

Հ. Վ. ՀԱՅՈՒՆԻ

Կ Ա Ն Ա Ն Զ Տ Ո Ւ Ն Ը

Երկար ատեն ես բնակեցայ տուն մը կանանչ Ծաղիկներուն հետ երպիներանգ թռչուններուն, Հոն կը հնչէր ջութին ծիծաղն ոսկեճաճանչ, Ու կը խօսէր հին աղբիւրի մը համբարուն:

Ես առանձին էի որ կեանքն ոգեկոչուած Իմ հողիւս կը յայտնուի միշտ անվրդով, Անջատ ուրիշ պատկերներու, թեւատարած Աղաւնիի մը ձիւնաթեւ կերպարանքով:

Բայց խորհուրդներ կը հիւսուէին ամէն ճրագի Լոյսով, ամէն ձայնի վրձիտ աղբսանքով, Երբ կը բանար ինծի լուութեան ձեռքը ոսկի

Դուռն աշխարհի մը տարօրէն անըրջաթով՝ Ուր անայլայլ կը գտնէի տունը կանանչ Իր ծառերուն հետ, աղբիւրին ոսկեճաճանչ:

ԱՐՄԷՆ ԵՐԿԱԹ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱԲԵՂԱՅ ՄՇԵՑԻՒ ՄԷԿ ՏԱՂԸ

(1553)

Մեր կարգ մը տաղասացներուն նման՝ այս տաղասացին ալ կենսագրութիւնը կը մնայ բոլորովին անծանօթ: Իր մասին միայն իր տաղն է որ կու տայ ծանօթութիւններ, եւ տաղին հոս հրատարակութենէն վերջ պիտի ընեմ անդրադարձումներ:

1937ին Նոր Զուգայի ձեռագրաց մէջ կատարած պրպտումներու ատեն հանդիպեցայ այս տաղին՝ թիւ 271 ձեռագրին մէջ:

Քաղցրիկ տաղ ի Մշեցի արեղայէ վասն Հայոց երկրի:

Աւրհնեալ համադոյական սուրբ երրորդութիւն անբաժան,
 ԶՀայր եւ զՈրդի սուրբ Հոգի դոհութիւն այժմ եւ յաւիտեան,
 Եկայք Աղամայ որդիք արարածք ամէն միաբան,
 Լացէք դուք այս աւր զմեզ. զտառապեալ աղղս Հայկազեան:
 Նայ թռչունք երկնայինք, ծովային զեռունք ամենայն,
 Գաղանք ու յանապատէ յանասնոց ջուրնք ամենայն,
 Լուսին եւ արեգակը յերկնից. աստեղաց դունդը համայնդամայն,
 Ողբակից լերուք դուք մեզ, վշտացեալ աղղիս Արամեան:
 Տարերք դուք քառանկեան. հակառակ եւ յոյժ միաբան,
 Եւ դուք ողբակից լերուք. վասն աղղիս մերոյ Հայկազեան,
 Մեռան թագաւորք մեր, եւ իշխանք երկիրս ամենայն,
 Թողին անհովիւ զմեզ, տիրեցին մեզ գայլք եւ դաղան:
 Մեռան հայրապետքն մեր, սրբազան հայրքն պատուական,
 Որ եւ աղաւթիւք նոցա աղտածեալք բաղում սրբեցան,
 Բուսաւ (դ)աւաղանդ չարութեան, սերմանեալն ի Քաղքէտոնայն⁽¹⁾,
 Եպիսկոպոսք քահանայք, արծաթով ոսկով ընտրեցան:
 Զքաղք եւ զգեղ ասեմ, որ ամենէն վրդովեցան,
 Զվանք եւ զանապատ ասեմ, ամենայն ոչ կայ ի սահման,
 Մեծամեծ մինչեւ փոքրունս, ճշմարտութենէ յոյժ խոտորեցան,
 Խոտորեցան խոտորեցան, բարկացաւ մեզ անմահ արքայն:
 Մեզ իրիմիայս պիտէր, ողբերգոյն ի յիրսայեւան,
 Որ բաղում ողբով կոծէր զտառապեալս որդիք Հայկեան,
 Քահանայք երկրիս Հայոց, սարկաւաղ եւ աշխարհական,
 Ամէն լալագին դիմաւք, յանաւրէն աղղաց զերեցան:
 Տղայք նորահաս մանկտիք, աղջկունք ի լուսին նման,
 Ի ձեռն այլազգեացն անկան, անիծեալ աղղ. Թուրքաւաւան,
 Գերեց զերկիրն ամենայն, անիծեալ չարն Սուլէման,
 Որ եւ զնախայհարք նորա կու ասին Օմար եւ Օսման:

(1) Աղղիս մէջ դարերով չհասկցուած եւ յանիրաւի դատապարտուած Դ տիեզերական Ս. Ժողովը կ'ականարկէ: Ծ. Խ.